

Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

Vernieuwde landelijke doelen voor de grutto

Aanleiding voor de vernieuwde landelijke doelen

Dit document 'Vernieuwde landelijke doelen voor de grutto' is opgesteld door het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN).

De landelijke doelen worden vernieuwd in het kader van de actualisatie van de Natura 2000-doelensystematiek. De broedvogel functie van de grutto is niet in dit traject meegenomen, omdat hiervoor nog niet eerder een landelijk doel is bepaald.

Dit document omvat daarom het voorgestelde landelijke doel voor de grutto als broedvogel. Aangezien de vernieuwde landelijke doelen later worden gepubliceerd dan de 25 aanwijzingsbesluiten voor de grutto, is in dit document ook het landelijk doel voor de grutto als niet-broedvogel meegenomen. De vernieuwde landelijke doelen voor de grutto zijn dus alvast vastgesteld doormiddel van de aanwijzingsbesluiten en zijn daarnaast gepubliceerd doormiddel van dit document

Voor de systematiek waarmee dit landelijke doel is bepaald, verwijzen wij u tot de publicatie van een definitieve versie naar hoofdstuk 1, 2 en 3 in het document 'Vernieuwde landelijke doelen voor Natura 2000-habitattypen en -soorten - ontwerpversie'. De definitieve versie van het landelijke doelen document wordt naar verwachting in het voorjaar van 2026 vastgesteld. De doelen voor de grutto worden opgenomen in de vastgestelde versie van dit document.

Met deze vernieuwde landelijke doelen geeft LVVN richting aan uitwerking van de verplichting van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen om de gunstige staat van instandhouding te bereiken.

A156 Grutto (Broedvogel)

Natura 2000-doel

Uitbreiding van de omvang en verbetering van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor de uitbreiding tot een populatie van ten minste 50.000 broedparen.

Toelichting Natura 2000-doel

Algemeen wordt aangenomen dat de grutto in Nederland, evenals de meeste andere weidevogels, van oorsprong broedde in hoogveengebieden, overstromingsvlaktes en natuurlijke graslanden in rivier- en beekdalen. Nu komt de grutto veelvuldig voor op half-natuurlijke en agrarische graslanden in open landschappen. In Nederland broedt de ondersoort *Limosa limosa limosa*. In Nederland broedt meer dan 80% van de West-Europese/Noordwest- en West-Afrikaanse flyway-populatie.

De staat van instandhouding van de grutto als broedvogel wordt als ‘zeer ongunstig’ beoordeeld vanwege een ‘zeer ongunstige’ beoordeling van de aspecten ‘populatie’, ‘leefgebied’ en ‘toekomstperspectief’. Uitbreiding van de omvang en verbetering van de kwaliteit van het leefgebied kan zorgen voor uitbreiding van de huidige populatie van circa 25.000 - 29.000 broedparen (2021-2023). De benodigde draagkracht van het leefgebied voor een toekomstig gunstige populatie is gebaseerd op wat ecologisch mogelijk is binnen een termijn van ongeveer 25 jaar. Voor de grutto betekent het landelijk doel waarschijnlijk nog geen gunstige staat van instandhouding. Op het moment dat dit bereikt is, is in ieder geval een nieuwe beoordeling nodig van het landelijk doel.

De belangrijkste knelpunten voor de grutto als broedvogel zijn verdroging van de bodem, predatie, versnippering van leefgebied en intensivering van agrarisch gebruik. In de praktijk zijn belangrijke knelpunten zoals verdroging en verandering in predatiedruk een gevolg van de intensivering van het agrarische gebied, waardoor deze factoren sterk met elkaar samenhangen. Maatregelen die ertoe kunnen bijdragen dat de staat van instandhouding verbetert, zijn een verhoging van het waterpeil, predatorenbeheer (tijdelijk) en het verminderen van intensieve agrarische werkzaamheden, zoals later maaien en begrazing, verminderde veedichtheid, een vorm van mozaïekbeheer en maatregelen om de vermesting terug te dringen.

A156 Grutto (Niet-broedvogel)

Natura 2000-doel

Behoud van de omvang en verbetering van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor de uitbreiding tot een populatie van ten minste 15.000 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Natura 2000-doel

Grutto's verzamelen zich voor en na de broedtijd in groepen in natte natuurgebieden en op plasdrassen in agrarisch gebied om gezamenlijk te rusten en te foerageren. Waarnemingen van grutto's in de winter betreffen waarschijnlijk allemaal vogels van de ondersoort *islandica*. Buiten de broedtijd verblijft 40% van de flyway-populatie in Nederland.

De staat van instandhouding van de grutto als niet-broedvogel wordt als 'zeer ongunstig' beoordeeld vanwege een 'zeer ongunstige' beoordeling van de aspecten 'populatie' en 'toekomstperspectief'. Het aspect 'leefgebied' heeft een 'matig ongunstige' beoordeling. Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied kan zorgen voor uitbreiding van de huidige populatie. De benodigde draagkracht van het leefgebied voor een toekomstig gunstige populatie is gebaseerd op de jaren 1984-1994, toen de soort in een gunstige staat verkeerde. Het huidige aantal van circa 7.100 vogels laat zien dat dit landelijke doel momenteel nog niet wordt gehaald, daarom is voor de populatieomvang een uitbreidingsdoelstelling geformuleerd.

Een belangrijk knelpunt voor de grutto als niet-broedvogel is de ontwikkeling in de broedpopulatie binnen Nederland. Daarnaast zijn stikstofdepositie wat leidt tot vermesting intensivering van agrarisch gebruik (het voedselaanbod neemt hierdoor af en is moeilijker bereikbaar) en verdroging (dit zorgt ook voor een afname van het voedselaanbod en minder geschikt wordende slaapplekken) knelpunten. Maatregelen die ertoe kunnen bijdragen dat de staat van instandhouding verbetert, hangen grotendeels samen met de maatregelen die ter verbetering van het broedsucces worden genomen. Verder kunnen maatregelen bijdragen om het waterpeil te verhogen (vernattingsmaatregelen), het foerageerhabitat te verbeteren door biodiversiteit aan bodemdieren te doen toenemen en de bodem beter doordringbaar te maken, en. stikstofdepositie te verminderen.